

Registratienummer: 24.004274

Aan Verenigde vergadering

Van Dijkgraaf en hoogheemraden

Portefeuille Hans Schouffoer

Onderwerp Actualisatie KRW en chemische stoffen

Datum 23 januari 2024

Waarom krijgt u deze memo

Jaarlijks wordt in het landelijke Waterkwaliteitsportaal de uitvoering van de KRW-maatregelen en de risico inventarisatie geactualiseerd. Op 24 november 2021 heeft de VV bij de vaststelling van de Nota Schoon Water 3 ingestemd met het opnemen van 38 maatregelen in het landelijk waterkwaliteitsportaal (KRW Nota Schoon Water 3) en heeft de VV het KRW uitvoeringsprogramma vastgesteld. Hiermee is Rijnland een resultaatsverplichting aangegaan voor de uitvoering van maatregelen waar we zelf voor verantwoordelijk zijn. Er staan ook maatregelen van derden (Rijk, provincies, gemeenten, agrarische sector, natuurorganisaties) in het portaal voor ons gebied. Elk waterschap is penvoerder voor alle KRW oppervlaktewatermaatregelen in haar beheergebied. Elk jaar wordt ook de status van maatregelen die door derden worden uitgevoerd opgevraagd en gerapporteerd. Het Rijk is in 2022 gestart met de KRW-Tussenevaluatie 2024 om beter zicht te krijgen op het KRW doelbereik in 2027. Hiervoor worden naast de actuele stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen ook de risicofactoren bij de uitvoering geïnventariseerd om zo nodig bij te kunnen sturen.

Met deze memo wordt de verenigde vergadering op de hoogte gebracht van de geactualiseerde informatie die wordt opgevoerd in het Waterkwaliteitsportaal en van de landelijke ontwikkelingen (KRW Impulsprogramma). Op een informatiemarkt, op 31 januari 2024 verzorgen we specifieke toelichting over de KRW-uitvoering, de beleidsmatige context, vergunningverlening, handhaving & toezicht, en de juridische aspecten. Tijdens de avond is er gelegenheid om de vragen te stellen aan de Rijnlanders die werken aan de planvorming en uitvoering van de KRW maatregelen.

Wat is het belangrijkste

De verbetering van de waterkwaliteit vergt grote inspanningen. Met 22 december 2027 in zicht, de deadline voor het halen van de KRW doelstellingen, worden de rollen en verantwoordelijkheden van de diverse betrokken partijen scherper benoemd en wordt duidelijk welke activiteiten nog zullen moeten opgepakt door het Rijk, provincies, andere partners of door Rijnland zelf.

De afstemming van de landelijke KRW activiteiten verloopt via het KRW Impulsprogramma. Met dit programma komen Rijk en regio samen tot een stevige, aanvullende inzet op verbeteracties om te voldoen aan de eisen van de kaderrichtlijn. De focus van het KRW-impulsprogramma is in de eerste plaats om te zorgen dat provincies, waterschappen, gemeenten en Rijk tijdig kunnen doen en uitvoeren wat is afgesproken in de stroomgebiedbeheerprogramma's. Betrokken partijen hebben elkaar vaak nodig om gezamenlijk de lastige hobbels te nemen. Daarnaast willen partijen samen ook kijken waar kansen liggen voor intensivering of aanvulling van maatregelen.

In het KRW Impulsprogramma is veel aandacht voor het juridisch spoor met de juridische verantwoording. Deze gaat over het goed toepassen van de KRW systematiek bij het opstellen van de doelen en het toepassen van uitzonderingsbepalingen. Rijnland laat in 2024 een juridische scan uitvoeren door het team van prof. mr. H.F.M.W. van Rijswijk van de Universiteit van Utrecht zodat we hier meer zekerheid over krijgen. De resultaten verwachten we rond de zomer van 2024.

Om de KRW doelen te halen is het terugdringen van chemische stoffen cruciaal. Eén van de KRW maatregelen is daarom het opstellen van een plan van aanpak voor de stoffen die de norm overschrijden. Met deze memo wordt de VV ook geïnformeerd over Uitvoeringsplan Chemische stoffen KRW dat is opgesteld. Het belang van het terugdringen van chemische verontreinigingen is in het coalitieakkoord 2023-2027 erkend.

Vervolg

Het college zal de VV op regelmatige basis informeren over nieuwe ontwikkelingen rond de KRW. Na de zomer van 2024 zullen we de resultaten van de Juridische scan gedeeld met u delen, en u informeren zodra de eerste resultaten van de Tussenevaluatie 2024 bekend worden.

Hieronder volgt de nadere toelichting op de actualisatie van de KRW uitvoering en het uitvoeringsplan chemische stoffen KRW.

Bijlage 1 - Stand van Zaken Kaderrichtlijn Water

Inleiding

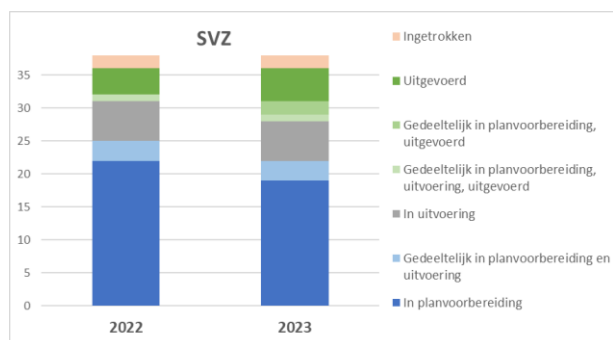
Alle waterschappen, de provincies en het Rijk rapporteren jaarlijks over de voortgang van de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW) maatregelen aan het nationale waterkwaliteitsportaal (WKP) in beheer bij het Informatiehuis Water (IHW). Ook dit jaar is voor 1 maart 2024 door Rijnland de stand van zaken (met peildatum 31-12-2023) van de 38 KRW-maatregelen doorgegeven. Het gaat om de KRW maatregelen die zijn vastgesteld in Rijnlands Nota Schoon Water 3 en onderdeel uitmaken van het derde Stroomgebiedbeheerplan (SGBP3). Naast de actualisatie van de maatregelen is er, sinds vorig jaar, ook een specifieke uitvraag naar de risico's voor het niet uitgevoerd krijgen van de maatregelen vóór 2027 en de beheersmaatregelen die zijn genomen om deze risico's te verminderen. De aangeleverde informatie leidt (mogelijk) tot agendering van de gesignaleerde risico's en (landelijke) acties om voorziene risico's op vertraging te verkleinen of zelfs weg te nemen. Afspraken hierover worden gemaakt in het Bestuurlijk Overleg KRW (BO KRW) van de ministers I&W en LNV met de voorzitters van de de (deel)stroomgebieden en vertegenwoordigers van de Unie van Waterschappen en het IPO. De verzameling van activiteiten die door het BO KRW zijn ingezet om de KRW doelen in 2027 te halen zijn gebundeld in het Impulsprogramma KRW.

Deze bijlage geeft de actualisatie van de KRW-maatregelen en de risico-inventarisatie. Daarnaast wordt een schets gegeven van de acties van het Impulsprogramma KRW en wordt aangegeven hoe Rijnland hiermee omgaat. Over een deel van de acties is de VV al geïnformeerd bij de beantwoording van de bestuursvragen (van BBB) over het Briefadvies Goed Water Goed Geregeld van de Raad voor de Leefomgeving en de Infrastructuur (RLI) (corsanummer 23.055470) die de VV in de zomer 2023 heeft ontvangen en met de beantwoording van de bestuursvragen van de Partij voor de Dieren uit september 2023 (Corsanummer 23.109728).

1. Stand van zaken maatregelen Rijnland en derden

In 2027 dienen alle voorgenomen KRW-maatregelen voor het SGBP3 te zijn uitgevoerd. Voor het laten vervallen en vervangen van maatregelen wordt bestuurlijke besluitvorming gevraagd. Aanvullende maatregelen kunnen ook worden opgenomen in het Waterkwaliteitsportaal (WKP), maar worden niet aan Brussel gerapporteerd. Een maatregel blijft in planvoorbereiding, zolang niet met de uitvoering is begonnen, d.w.z. minimaal is de aanbesteding gestart of is een projectplan opgesteld. Onderstaand figuur geeft het (cumulatieve) beeld van de uitvoering. In bijlage 1 staat de volledige lijst zoals deze, bij goedkeuring, wordt opgenomen in het waterkwaliteitsportaal. De waterbeheerders zijn penvoerder voor het veranderen van de status in het Waterkwaliteitsportaal, dus ook van de maatregelen die niet door ons zullen worden uitgevoerd.

De huidige stand van zaken betreft de status van 38 maatregelen: 7 resterende maatregelen uit het 2de SGBP en 31 uit te voeren SGBP3 maatregelen gedurende de 3e planperiode. Er zijn daarvan nu 5 maatregelen helemaal uitgevoerd, 14 maatregelen zijn deels in uitvoering en 18 maatregelen zijn nog in planvorming. Twee SGBP2 maatregelen zijn vorig jaar ingetrokken omdat ze technisch niet uitvoerbaar blijken. Het betreft het aanleggen van een visoverwinteringsplaats en afplaggen in De Wilck.

Figuur 1: Stand van zaken uitvoering 38 KRW maatregelen

2. Landelijke risico inventarisatie

Om meer informatie te hebben voor de Tussenevaluatie 2024 en tijdig te kunnen bijsturen vraagt het waterkwaliteitsportaal tevens om per maatregel de risico's te schetsen voor het niet uitgevoerd krijgen van de maatregel. Als een substantieel deel van een maatregel (20% of meer) niet uiterlijk eind 2027 uitgevoerd zal zijn, dan wordt dat gezien als een risico. Daarbij worden de volgende categorieën risico's onderscheiden: grondverwerving; financiering; beschikbare personele capaciteit; afweging integrale gebiedsaanpak versus op tijd voor KRW; gebiedsproces/draagvlak; PFAS/Stikstof bouwstop/andere milieu problematiek; onduidelijkheid taken/ rolverdeling; afhankelijkheid van (extern) bestuurlijk draagvlak of overig.

De risico-inventarisatie van begin 2023 heeft geleid tot landelijk acties zoals het opstellen van een factsheet over aanpassing grondgebruik (welk juridisch instrumentarium is beschikbaar voor grondverwerving) en een factsheet over integraliteit (wat als de KRW maatregel onderdeel is van een bredere integrale ontwikkeling, maar daardoor de deadlines voor de uitvoering niet worden gehaald). Binnen Rijnland heeft de risico-inventarisatie geleid tot een grotere urgentie op het belang van chemische stoffen. In het coalitieakkoord 2023-2027 is dit doorvertaald naar onder andere het a) het opstellen actieplan Stoffen b) de aanpak van AWZI's en c) het beschikbaar stellen van extra capaciteit voor de uitvoering van Rijnlandse KRW maatregelen.

De meeste risico's voor het gerealiseerd van de maatregelen liggen bij het verkrijgen van draagvlak (van extern betrokkenen) voor 7 specifieke maatregelen. Daarnaast is het risico we de maatregelen die gaan over het verwijderen van extra stoffen bij de AWZI's niet voor 2027 rond krijgen.

3. Tussenevaluatie 2024/Impulsprogramma KRW

Bij de behandeling in de Tweede Kamer van het Stroomgebiedsbeheersplan 3 (SGBP3), het plan waarmee Nederland in de EU vastlegt welke maatregelen worden uitgevoerd om de waterkwaliteitsdoelen te halen, zijn door de Kamer vragen gesteld over KRW-doelbereik in 2027. Hierop is afgesproken dat de minister in 2024 met een tussenevaluatie komt zodat er nog tijd is om, als het doelbereik niet in zicht is, aanvullende maatregelen uit te voeren. De acties van de Tussenevaluatie 2024 zijn uitgebreid met aanbevelingen uit het [Briefadvies Goed water goed geregeld](#) van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur en samengevoegd in het Impulsprogramma KRW. De planning van de minister is om in november 2024 de resultaten van de Tussenevaluatie naar de Kamer te sturen.

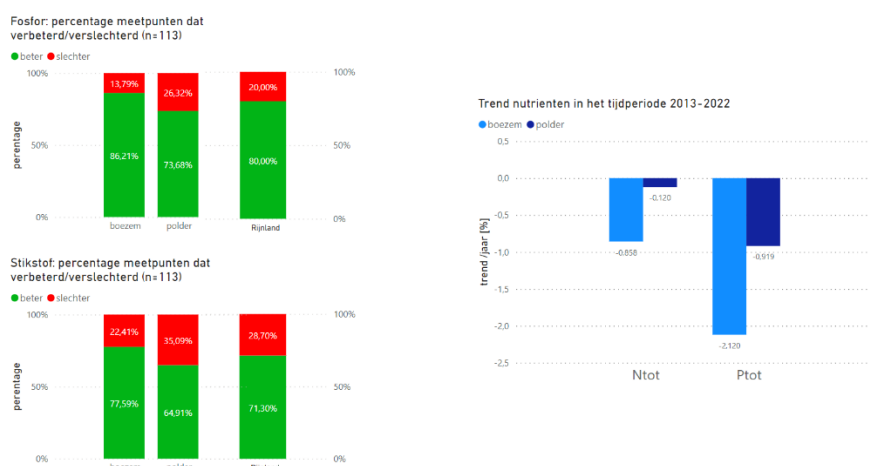
Omdat de Tussenevaluatie 2024/Impulsprogramma KRW wordt gebruikt als (her)ijkmoment voor alle partners in Nederland voor de uitvoering van de KRW, is in onderstaand overzicht een korte omschrijving opgenomen van de landelijke acties en de wijze waarop Rijnland daar mee omgaat. De VV zal in de eerste VV van 2025 worden geïnformeerd over de landelijke bevindingen en de consequenties voor Rijnland.

Impulsprogramma KRW actielijn	Inzet Rijnland
Spoor 1 Uitvoering	
1. Bewaken van de uitvoering van eerder afgesproken maatregelen	De uitvoering van de Rijnlandse maatregelen lopen in lijn met de gemaakte afspraken. Er wordt gewerkt aan het uitwerken en onder de aandacht brengen van maatregelen die door derden moeten worden uitgevoerd. Het KRW dashboard geeft een overzicht van de maatregelen die zijn opgenomen in het SGBP3. Voor de Rijnlandse risico's worden beheersmaatregelen genomen.
2. Verdere uitwerking van ruimtelijke maatregelen (uitwerking KRW in PPLG's)	De uitwerking van de restopgave KRW voor nutriënten wordt in Zuid-Holland opgepakt door de provincie. Dezelfde uitwerking laat Rijnland uitvoeren voor het Noord-Hollandse deel van ons beheersgebied. Ook de normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen is geagendeerd bij de beide provincies.
3. Intensivering van maatregelen voor stoffen	Zie bijlage aanpak stoffen Rijnland.
4. Inzet op verdere verankering van afspraken in regelgeving	De aanpassing van wet- en regelgeving wordt uitgewerkt door het Rijk samen met de koepels waaronder de Unie van Waterschappen. Via de bestuurlijke afstemmingstrajecten geeft Rijnland haar inzet/mening/aandachtspunten mee.

Spoor 2: tussenevaluatie	
5. Trends, toestand 2024, prognose 2027 en verder, handelingsperspectief	Rijnland is een analyse gestart en maakt daarbij gebruik van de informatie uit landelijke modelleringen. Daar waar van toegevoegde waarde wordt opgetrokken met de partners in Rijn-West. Indien de resultaten leiden tot bijsturing wordt het bestuur hierover geïnformeerd.
Spoor 3: verantwoording	
6. Voorbereiding op een goede motivering van uitzonderingen in de aanloop naar 2027	Rijnland heeft een opdracht uitgezet bij de Universiteit van Utrecht voor een juridische scan op het KRW programma. Vooruitlopend op het eindresultaat worden onze eigen processen aangescherpt. Er lopen ook enkele landelijke uitwerkingen waar we via Rijn-West nauw bij betrokken zijn.
7. Voorkomen van en voorbereiden op rechtszaken en/of ingebrekestelling	We nemen kennis van de landelijke ervaringen met de WOO verzoeken (o.a. van MOB) en verbeteren onze eigen procedures voor de behandeling en afwikkeling.

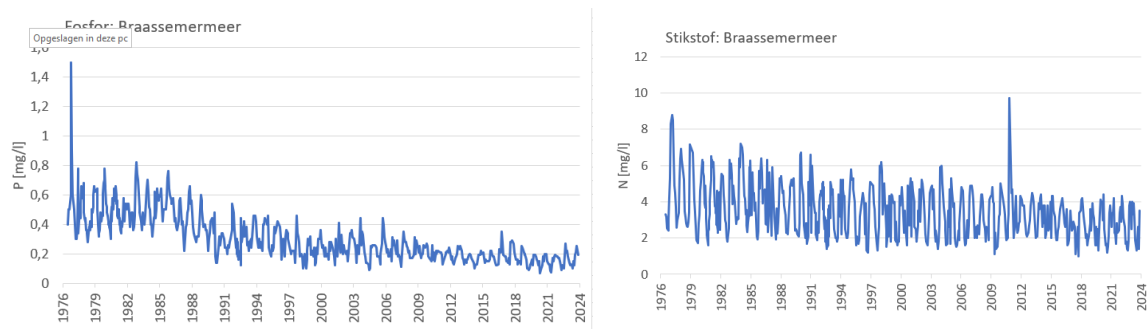
5. Trends waterkwaliteit

Bij de KRW is de belangrijkste vraag voor Nederland of ons land in 2027 de KRW-doelen haalt. Het doelbereik voor de ecologie wordt mede bepaald door de snelheid van herstel van het ecosysteem na uitvoer van maatregelen. De KRW heeft uitzonderingsbepalingen waar gebruik van gemaakt kan worden als herstel is vertraagd. De KRW monitoring heeft voor de biologische parameters, met uitzondering van de algen, een beperkte meetfrequentie, daarom is het goed om ook breder te kijken naar de waterkwaliteitseffecten. Dit doen we in de Effectmonitor door het volgen van de trends in de boezem en de polders.

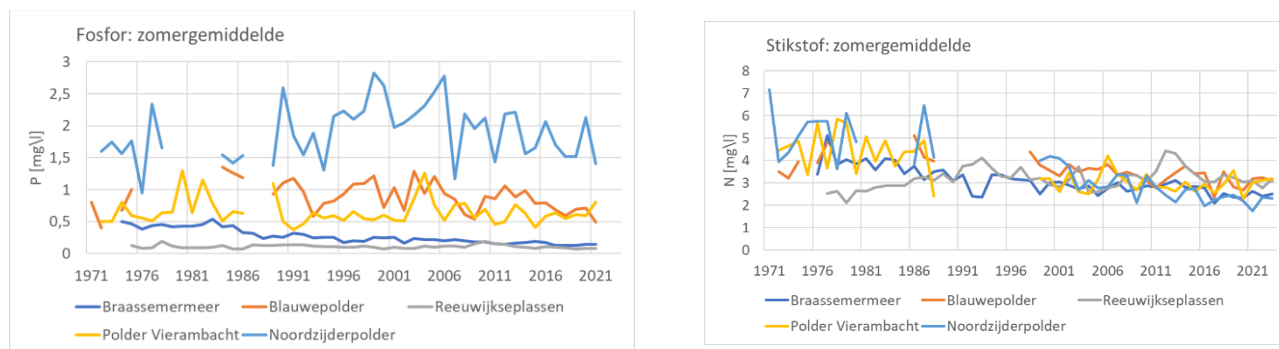

Figuur 2. Trendgrafieken van fosfor en stikstof uit de Effectmonitor

Onderstaande grafieken geven een meer specifiek beeld op verschillende locaties in Rijnland: In de grafieken voor de Braassemermeer, een boezemmeer in het centrum van ons beheersgebied, zien we dat de nutriënten, belangrijke stuurparameters voor de biologie, nog steeds dalen. Het is lastig om dit toe te schrijven aan specifieke maatregelen, maar het geeft aan dat alle maatregelen gezamenlijk de nutriëntengehaltes verminderen.

Figuur 3. Concentraties Fosfor en Stikstof in de Braassemermeer

Figuur 4. Zomergemiddelde waarden voor fosfor en stikstof op diverse locaties in Rijnland.

Bijlage Status van de maatregelen en risico inventarisatie

Nr	MAATREGEL	Aantal waterlichamen	VOORBEREIDING	UITVOERING	UITGEVOERD	INGETROKKEN	RISICO
1	Mengen waterkolom	3	1		2		
2	Afspraken maken over afzinken bommen stoppen en doelbereik monitoren	1	1				
3	Aanleggen legakkers	1	1				
4	Aanleg Papeneiland met NVO	1			1		
5	Aanleg luwtemaatregelen Zuidplas i.c.m. met NVO op legakker en rieteland	1			1		
6	Voortzetting defosfatering gemaal inlaat	1			1		
7	Peil verhogen en fluctuatie verkleinen	1		1			
8	Baggeren	1			22529m3		
9	Aanleggen vis overwinteringsplaatsen	1				1	
10	Oevers afplaggen	1				1	
11	Lokaal verdiepen watergang t.b.v. overwintering vis	1	1				
12	Beperken invloed vogelkolonie de Pot	1	1				x
13	Beperken peilverlaging	1	1				
14	Optimaliseren inlaat	1	1				
15	Afspraken maken over/stimuleren verwijderen van plastic en beschoeiing	1	1				x
16	Behoud en herstel van oevers (Stichting Bovenlanden)	1		1			
17	Instellen natuurlijk waterpeil	1	1				
18	Afspraken maken over het afkoppelen, vasthouden en eventueel zuiveren van verhard oppervlak	1	1				
19	Brongerichte aanpak chemische stofgroep normoverschrijding (u: PFOS)	1		1			
20	Behoud en beheer oeverbegroeiing	22	262km				
21	Slibmaatregelen	8		354000m3			
22	Programma verwijderen vervuilde bagger	5	2000m3				
23	Verminderen belasting nutriënten door RWZI's	12	1				x
24	Verminderen belasting RWZI's overige stoffen	2	2				x
25	Afspraken maken over het opheffen van ongezuiverde lozingen	9	9				
26	Omleiden/scheiden van waterstromen	5	5	1			x
27	Verminderen doorspoelen polders	5	4				
28	Aanleg natuurvriendelijke oevers	20	59	1			x
29	Verbreiding watergangen t.b.v. ecologie	4	4				x
30	Aanleg leefgebieden flora en fauna	12	11		1		x
31	Uitvoering vismigratieplan	16		1			
32	Zoneren vaarbewegingen	3	3				x
33	Aanvullend onderzoeksprogramma	18	11	9	1		
34	KRW-voorlichtingsprogramma	20		20			
35	Brongerichte emissie-vermindering nutriënten uit (inspiratie)-polders	4	3				x
36	Aanpak chemische stofgroep normoverschrijdingen (svs; n-u; u; 34-45)	40			1		
37	Stimuleren verwijderen bagger uit overig water	6		1			
38	Afspraken maken over het beperken van overstorten	2	2				
	Totaal	234					

Bijlage 2 - Uitvoeringsplan Chemische stoffen KRW

1. Inleiding

De Kaderrichtlijn Water (KRW) beoogt een goede ecologische en chemische toestand. Chemische stoffen zijn een belangrijk onderdeel van de beoordeling. In al onze waterlichamen blijken er problemen met een of meerdere chemische stoffen waardoor de toestand van een waterlichaam niet voldoet aan de norm. De aanwezigheid van deze stoffen brengt het halen van de KRW-doelen in gevaar. En dit geldt niet alleen voor Rijnland maar voor alle waterschappen in Nederland. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zet met het KRW-Impulsprogramma in op intensievere inzet van maatregelen voor chemische stoffen. Binnen het coalitieakkoord is afgesproken om onverminderd in te zetten op het halen van de KRW-doelen. Specifiek voor chemische stoffen wordt nader bepaald welke effectieve maatregelen genomen kunnen worden door Rijnland.

Om een goed beeld te hebben welke maatregelen genomen kunnen worden is beter inzicht in de problematiek en de mogelijke maatregelen noodzakelijk. Hiervoor heeft Rijnland een *Strategie Chemische Probleemstoffen KRW* opgesteld. In dit document is per probleemstof (stof die de norm overschrijdt) op hoofdlijnen geïnventariseerd welke maatregelen mogelijk zijn om beter in beeld te krijgen wat de oorzaak van het probleem zou kunnen zijn en/of welke maatregelen beschikbaar zijn om de emissie terug te dringen. Op basis van een nadere analyse van de monitoringsdata is vervolgens bepaald welke maatregelen voor de betreffende stof in geheel Rijnlands gebied of individueel waterlichaam nodig is. Dit heeft geresulteerd in een uitvoeringsplan met per stof een of meerdere te nemen maatregelen of dat nog nader onderzoek nodig is om de exacte bron te identificeren. Naast een aanpak voor reeds bekende probleemstoffen zijn ook maatregelen opgenomen om te anticiperen op mogelijke toekomstige probleemstoffen.

2. Maatregelen voor huidige probleemstoffen

Er zijn 7 categorieën maatregelen die genomen worden en die staan hieronder nader beschreven. Sommige maatregelen worden voor meerdere stoffen uitgevoerd. In tabel 1 staat per stof welke maatregel wordt uitgevoerd.

Bewustwordingscampagnes inwoners en bedrijven

De bewustwordingscampagnes voor chemische stoffen richten zich onder andere op particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden zoals antimug- en anti-vlooiemiddelen. Deze stoffen komen via de AWZI maar ook direct in het water terecht. Denk hierbij aan een zwemmer die zich net voor het zwemmen heeft ingesmeerd met het anti-mugmiddel DEET of een bedrijf dat zijn oprit chemisch onkruidvrij maakt.

Het doel van de campagnes is om meer bewustzijn te creëren dat dit soort stoffen via eigen handelen in het water komen en ook hoe je dit kan voorkomen/verminderen. Dit moet leiden tot minder emissies van deze stoffen naar het watersysteem. Afhankelijk van de stofgroep en de doelgroep worden op verschillende manieren, locaties en tijdstippen de problematiek onder de aandacht gebracht en oplossingen gegeven.

Onderzoeksmonitoring voor nadere duiding bronnen

Voor een groot deel van de probleemstoffen wordt onderzoeksmonitoring uitgevoerd. Hierbij wordt op aanvullende meetpunten zowel Rijnland breed als in specifieke KRW-waterlichamen de monitoring uitgebreid. Dit is nodig omdat voor sommige stoffen het inzicht ontbreekt of het een Rijnland breed of meer lokaal probleem is. Met deze informatie worden in een volgende stap gerichter maatregelen bepaald. Met onderzoeksmonitoring wordt de problematiek van de stof verder in kaart gebracht. Met deze maatregel wordt er nog geen bron aangepakt en verminderen de emissies niet, wel wordt duidelijk waar precies noormoverschrijdingen plaats vinden.

Herkomstmonitoring

Via Bodegraven en Gouda komt water ons gebied binnen waarin chemische stoffen zitten die als probleemstof zijn aangemerkt. Om beter zicht te krijgen welke probleemstoffen het betreft wordt de monitoring op de meetlocaties bij de inlaat bij Gouda en bij de sluis bij Bodegraven uitgebreid. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van de data van de buurwaterbeheerders Rijkswaterstaat en Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden. Zij hebben monitoringspunten vlakbij waar het water Rijnlands gebied in stroomt. Alleen stoffen die hier nog niet gemonitord worden, worden aanvullend gemeten. Met deze maatregel wordt inzichtelijk of de bron buiten ons gebied ligt en maatregelen mogelijk door onze buur waterbeheerders nodig zijn.

Mogelijkheden verwijdering door AWZI's met aanvullende zuivering

Een aantal waterzuiveringen wordt voorzien van een aanvullende zuiveringsstap. Deze extra zuivering is gericht op medicijnresten maar kunnen ook andere chemische probleemstoffen verwijderen die via het afvalwater in het rioolwater komen. Denk hierbij aan het biocide imidacloprid (deze stof is als gewasbeschermingsmiddel inmiddels verboden). Uit analyse van de data blijkt dit vaak normoverschrijdend voor te komen in water dat sterk beïnvloed wordt door AWZI-effluent. Door in de verkennende onderzoeken naar geschikte zuiveringstechnieken deze bekende probleemstoffen ook mee te nemen kan kunnen betere afwegingen worden gemaakt voor locaties waar deze stoffen voor normoverschrijdingen zorgen.

Opvolging adviezen landelijk onderzoek

Voor metalen vindt er landelijk onderzoek plaats om de overschrijdingen nader te duiden. Deels kan het met (natuurlijke) achtergrondbelasting te maken hebben. Door opvolging van de landelijke adviezen kan de problematiek beter geduid worden. Als natuurlijke achtergrondbelasting een belangrijke oorzaak blijkt, wordt mogelijk de norm aangepast. Er wordt dan geen bron aangepakt maar door herbeoordeling wordt zichtbaar welke metalen werkelijk een probleem vormen.

Bureaustudies naar bronnen

Voor sommige stoffen is er een vermoeden wat de oorzaak zou kunnen zijn van verhoogde concentraties, bijvoorbeeld baggerkwaliteit of afkoppeling van hemelwater. Door nader onderzoek van bestaande studies en onze eigen baggerdata wordt onderzocht of dit vermoeden klopt. Met deze resultaten worden vervolgmaatregelen geformuleerd om de bron (alsnog) aan te pakken. De bureaustudie zelf leidt dus niet tot vermindering van de problematiek maar is wel nodig om tot mogelijke oplossingsrichtingen te komen.

Landelijk of regionaal agenderen problematiek

Voor sommige van de probleemstoffen ligt de oplossing buiten ons gebied of onze macht. Denk hierbij aan de toelating van niet-toetsbare gewasbeschermingsmiddelen en biocides¹. Deze stoffen (of metabolieten) worden regelmatig normoverschrijdend aangetroffen. Ze komen dus in het water terecht maar doordat de norm lager is dan de rapportagegrens is er geen zicht op hoe groot het probleem werkelijk is. Een oplossing kan gezocht worden in het toelatingsbeleid van het Rijk. Door agendering bij de instanties waar de toelatingsbevoegdheid ligt kunnen we proberen de emissies te beperken.

3. Algemene maatregelen voor chemische stoffen

Verbeteren reguliere KRW-monitoring

De KRW-monitoring en toetsing is een ingewikkeld proces waarin soms fouten optreden. Door steeds kritisch te kijken naar de uitvoering van de reguliere monitoring worden deze fouten eruit gehaald. Hiermee wordt voorkomen dat bepaalde chemische stoffen (onterecht) als probleem worden aangemerkt met als gevolg dat een waterlichaam niet voldoet voor deze stof. Hierdoor wordt duidelijk welke van de stoffen of locaties echt een probleem zijn waarop vervolgens aanvullende maatregelen worden genomen.

Intensiever samenwerking VTH en omgevingsdiensten

In het voorkomen en verminderen van emissies spelen vergunningverlening en handhaving (VTH) een belangrijke rol evenals de omgevingsdiensten (OD's). Door intensievere interne afstemming met VTH en extern met de OD's en het delen van data kunnen problemen met stoffen tijdig gesignaleerd worden en mogelijk vanuit vergunningverlening en handhaving aangepakt worden.

Daarnaast worden de lozingsvergunningen die door Rijnland zijn afgegeven opnieuw tegen het licht gehouden of ze wat betreft emissies van chemische stoffen nog actueel zijn. Dit is ook wenselijk voor de vergunningen van indirecte lozingen die afgegeven worden door de OD's. Door intensievere samenwerking met de OD's en hun opdrachtgevers (provincies en gemeentes) is het de bedoeling om meer zicht te krijgen op chemische stoffen vanuit interne lozingen op de AWZI's.

¹ Niet-toetsbare stoffen zijn stoffen waarvan de norm lager is dan de rapportagegrens. Dat zijn middelen die een dusdanig lage norm hebben dat ze niet op normniveau te meten zijn. Zelf met extra meetinspanning zijn een deel van deze stoffen niet meetbaar op het gewenste niveau.

Toekomstige stoffen

De Europese commissie heeft een voorstel gedaan voor aanpassingen van de prioritaire stoffenlijst. Hierin staan 'nieuwe' stoffen waaraan de waterkwaliteit in de waterlichamen op den duur moet voldoen. Daarnaast komt er een nieuwe richtlijn stedelijk afvalwater, waarbij aanvullende zuivering vereist is. Dit biedt kansen om stoffen die via de AWZI in het oppervlaktewater komen eruit te halen. We houden in de gaten welke nieuwe stoffen via aangepast (Europees) beleid op ons af komen. Indien nodig worden deze stoffen toegevoegd aan de monitoring om tijdig zicht te hebben of deze stoffen ook een probleem vormen in ons watersysteem. Door deze stoffen bijvoorbeeld ook tijdig mee te nemen in de keuze voor een aanvullende zuivering worden emissies gereduceerd voordat de stof een probleem gaat vormen in het watersysteem.

Nieuwe monitoringtechnieken

Er komen steeds meer chemische stoffen bij. Het is op den duur praktisch en financieel onmogelijk deze allemaal individueel te meten. Ontwikkeling van nieuwe technieken worden gevolgd en toegepast, zoals het meten van toxische effecten van (onbekende) mengsels op de ecologie. Door ervaring op te doen met deze technieken en uiteindelijk te integreren in de reguliere monitoring verwachten we een goed beeld te krijgen van (de ontwikkeling in) de chemische kwaliteit en ook de monitoringskosten in de hand te houden.

Tabel 1: Overzicht van de maatregel per stof of stofgroep					
Categorie	Stoffen/stofgroepen	Details stoffen	Maatregel	Doel	Opmerking
Algemeen					
Herkomstmonitoring	- medicijnresten - nutriënten - metalen - kobalt - uranium - PFAS		Herkomstmonitoring bij boezeminlaat Gouda en Bodegraven	Inzicht in welke stoffen er ons gebied binnen komen en wat de bijdrage is van bovenstroom gelegen bronnen	Gebruik maken data van buurwaterbeheerders HDSR en RWS
Communicatie agrariërs	Verboden GBM		Communicatie over aantreffen verboden middelen en over STORL-inzamelactie	Voorkomen van emissies van niet toegelaten middelen	
Agenderen	Niet toetsbare GBM/biociden	esfenvaleraat deltamethrin lambda-cyhalothrin	Agenderen problematiek GBM via Rijn-West en UvW bij RWS, ministerie I&W	Inzicht geven over de problematiek en mogelijk maatregelen om problemen te voorkomen/verminderen	
Communicatie particulieren	Toegelaten GBM en biocides	GBM algemeen biocides algemeen DEET imidacloprid	Bewustwordingscampagnes van gevolgen gebruik GBM en biocides door particulieren	Vermindering GBM en biocides gebruik door particulieren	
Onderzoeksmonitoring	Niet-toetsbare GBM	abamectine bifenoxy cypermethrin deltamethrin esfenvaleraat lambda-cyhalothrin pyridaben pirimifos-methyl pyriproxyfen teflubenzuron	Onderzoeksmonitoring T&T-meetpunten gericht op niet-toetsbare GBM	Inzicht krijgen in aanwezigheid niet-toetsbare GBM op T&T-locaties. In het kader van niet afwentelen	
Opvolging landelijk onderzoek	Arseen		Implementeren advies van landelijk werkgroep aanpak metalen	Betere duiding arseenproblematiek en mogelijke verlaging norm	
Samenwerking	Chemische stoffen algemeen		Intensievere samenwerking met VTH en de omgevingsdiensten binnen Rijnland	Doel betere regulering van (interne) lozingen stoffen	

Categorie	Stoffen/stofgroepen	Details stoffen	Maatregel	Doel	Opmerking
Bureaustudie	Chemische stoffen algemeen		Interne data verzamelen over vergunningen bedrijven met interne lozingen tbv omgevingsdiensten	Deze data hebben de omgevingsdiensten nodig om de interne lozingen beter in beeld te hebben	
Opvolging landelijk onderzoek	Zink		Implementeren advies van landelijk werkgroep aanpak metalen	Betere duiding zinkproblematiek en mogelijke bronnen	
Opvolging landelijk onderzoek	Zilver		Implementeren advies van landelijk werkgroep aanpak metalen	Betere duiding zilverproblematiek	
Opvolging landelijk onderzoek	Seleen		Implementeren advies van landelijk werkgroep aanpak metalen	Betere duiding seleenproblematiek	
Onderzoeksmonitoring	Kobalt		Uitbreiding monitoring naar alle OM-meetpunten	Beter inzicht in de ruimtelijke spreiding van kobalt	
Onderzoeksmonitoring	Arseen		Uitbreiding monitoring naar alle OM-meetpunten	Beter inzicht in de ruimtelijke spreiding van arseen	
Onderzoeksmonitoring	Uranium		Monitoring Uranium op geprojecteerde waterlichamen T&T Gouwe	Problematiek uranium nader inperken	
Onderzoeksmonitoring	Kobalt		Monitoring bij effluent enkele AWZI's	Beter inzicht in belasting met de kobalt via effluent	
Bureaustudie	Zink		(Literatuur)onderzoek (Emissieregistratie) relatie afkoppelen verhard oppervlak en pieken in zinkconcentraties	Inzicht krijgen in de bijdrage via afspoeling via hemelwaterafvoer	
Onderzoeksmonitoring	Zink		Uitbreiding monitoringsfrequentie	Beter inzicht in concentraties zink in relatie tot neerslag	
Onderzoeksmonitoring	PAK's		Monitoring van PAK's met andere monitoringstechniek	Breder inzicht problematiek van PAK's door op normniveau te meten	

Categorie	Stoffen/stofgroepen	Details stoffen	Maatregel	Doel	Opmerking
Onderzoeksmonitoring	PBDE		Monitoring van PBDE's met andere monitoringstechniek	Breder inzicht problematiek van PBDE's door op normniveau te meten	
Onderzoeksmonitoring	TBT		Monitoring van TBT met andere monitoringstechniek	Breder inzicht problematiek van TBT door op normniveau te meten	
Onderzoeksmonitoring	PFAS	pakket van 24 stoffen	Monitoring van PFAS	Breder inzicht problematiek	
Bureaustudie	PAK's		Gegevens baggerwerkzaamheden vergelijken met concentraties in water	Inzicht of baggeren de oorzaak is van verhoogde PAK's concentraties	
Specifiek waterlichaam					
Onderzoeksmonitoring	Kwik		Aanvullende monitoring bij <u>Veender en Lijkerpolder</u>	Inzicht verkrijgen of achtergrondwaarden worden overschreden	
Bureaustudie	Zink		Inventariseren potentiële bedrijfsactiviteiten bij <u>Katwijk</u> die emissies van zink veroorzaken	Oorzaak vinden van structurele overschrijdingen zink samen met VTH	
Onderzoeksmonitoring	Zink		Aanvullende monitoring rondom <u>Katwijk</u> , onder ander bij de AWZI	Oorzaak vinden van structurele overschrijdingen zink	
Onderzoeksmonitoring	PFOS		Monitoring van PFOS <u>bij Schiphol</u>	Inzicht in specifieke probleemlocaties op en rond Schiphol	
Onderzoeksmonitoring	PFOS		Monitoring van PFOS <u>Valkenburgsemeer</u>	Inzicht in specifieke probleemlocaties rondom voormalige vliegbasis	
Onderzoeksmonitoring	Irgarol		Monitoring irgarol in <u>Spaarne/Mooie Nel</u>	Volgen waterkwaliteit i.v.m. verbod	

AWZI	Imidacloprid		Ammoveren AWZI <u>Haarlem-Schalkwijk</u>	Verwijderen emissiepunt	Staat voor over enige jaren gepland
Categorie	Stoffen/stofgroepen	Details stoffen	Maatregel	Doel	Opmerking
AWZI	Imidacloprid		Verwijderingsefficiëntie imidacloprid meenemen bij onderzoeken aanvullende zuiveringstrappen	Verwijderen emissiepunt	
Bureaustudie	PAK's	BbF BgHiPe	Naderonderzoek van de baggerdata in <u>Oude Rijnsysteem</u> . Vergelijken onderzoeksgegevens baggeren	Inzicht of baggerkwaliteit oorzaak is van normoverschrijdingen	
Agenderen	PAK's	BgHiPe	Samen met PNH/Omgevingsdienst kijken welke luchtemissies deze problematiek in <u>Zuid-Kennemerland</u> veroorzaken	Gezamenlijk inzicht krijgen in de bron van luchtemissies en zoeken naar maatregelen om deze emissies te verminderen	